

การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

Educational Management in Pre school Development Center of Local Administrative Organization in Sichomphu District, Khon Kaen Province

จิตติรัตน์ แห่ยังบุตดา (Jittirat Yangbuddha)*

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (Thanomwan Prasertcharoensook, Ph.D.)**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 44 คน กลุ่มพนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน 22 คน และกลุ่มครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 60 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยพบว่า

1. โดยภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” 3 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ยกเว้นด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับ “น้อย”
2. แนวทางในการพัฒนาด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกด้านรวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
3. แนวทางในการพัฒนาด้านบุคลากร คือ ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมและดูงานเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็กซึ่งผู้ดูแลเด็กต้องได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงดูเด็กอย่างมีคุณภาพและต้องเร่งรัดให้มีการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Keywords: Educational Management, Preschool Development Center, Local Administrative

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4. แนวทางในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม คือ การจัดบริเวณที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล จัดให้มีอาคารสถานที่เหมาะสม เป็นเอกเทศ ปลอดภัย และเหมาะสมสำหรับเด็ก จัดหาสถานที่ก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีอยู่ในโรงเรียนสังกัด สพฐ. และปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามร่มรื่นสวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้

5. แนวทางในการพัฒนาด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็กคือส่งเสริมบำรุงรักษาทรัพยากรในห้องเรียนตลอดจนอนุรักษ์และถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีในห้องเรียนโดยการจัดการทำแผนประสบการณ์บูรณาการกับวัฒนธรรมในชุมชน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการทำงานในด้านต่าง ๆ โดยจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงาน

6. แนวทางในการพัฒนาด้านด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ คือ จัดทำข้อมูลสถิติถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่างๆเพื่อการศึกษาโดยจัดตั้งกองทุนการศึกษา เร่งรัดการจัดสรรงบประมาณให้ทันเวลา มีนโยบายด้านงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ชัดเจน และจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้นให้เพียงพอและครอบคลุมต่อการดำเนินการด้านการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the problem situation in educational management of preschool development center of Local Administrative Organization in Sichomphu District, Khon Kaen Province, and 2) to study guidelines in developing the educational management of preschool development center. The target group included 44 administrators of Local Administrative Organization, 22 Local Officers, and 60 teachers taking care of early childhoods. The instrument using in this study were the Questionnaire, and Interview Form. Data were analyzed by using the computer program to calculate the Percentage (%), Mean ($\bar{X}$), and Standard Deviation (S.D.).

For research findings, found that:

1. For overall problem situation, it was in "Moderate" level. Considering each aspect, found that the educational management in preschool development center including situation in "Moderate" Level in 3 aspects " the relationship with community and public relation, the staffs, the building and site and environment except the academic and experience management for children. For the administration, finance, and supply, the problem situation was in "Low" Level.

2. For guidelines in developing the relationship with community and public relation, they were: (1) to provide opportunity for community to participate in managing the early childhood development center in every aspect, and (2) to organize the public relation for information and news regularly.

3. For guidelines in staffs development, they were: to provide training and field trip study regarding to how to take care the early childhoods, the caretakers needed to be trained in care taking for early childhoods with quality, and to be hurried in establishing the early childhood curriculum by the experts and those with experience in educational management for the early childhoods.

4. For guideline in developing the building and site and environment, they were: (1) to organize the early childhoods who were sick separating from the other children, (2) to provide the appropriate building and site which was independent, good ventilation, safe, and suitable for the early childhoods, (3) to provide the place for constructing the early childhood development center in case under jurisdiction

of Basic School Office, and (4) to improve the location an landscape to be beautiful, peaceful, and helpful for learning.

5. For guidelines in developing the administrative, finance, and supply work , they were: (1) to enhance and maintain the local resources as well as conserve and transfer local tradition and custom by managing the experience plan in aligned with community culture, (2) to supervise, monitor, and follow up, and evaluation the work performance in various aspects by establishing handbook for wotrkr practice.

6. For guidelines in developing the administration, finance, and supply, they were: (1) to establish correct and modern statistical information, (2) to carry out the resource and investment from various source4s for education by setting up scholarship clearly as well as allocating more budget for education in order to be sufficient and covered the implementation in education.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 41 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อมและความต้องการภายในท้องถิ่น และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจใหแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 - 2559 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถ บูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความ ต้องการของสังคมและประเทศชาติตามหลักแห่ง การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนใน ท้องถิ่น การจัดการจัดการศึกษาที่ท้องถิ่นโดยเฉพาะ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่ มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อน การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาและ มีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้

พยายามปฏิบัติการกิจด้านการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ ตามศักยภาพของตนเอง การจัดการจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังมีความพร้อม ไม่แตกต่างกันมากนัก สภาพปัญหาที่พบยังเป็นปัญหา ด้านโครงสร้างองค์กร ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้าน งบประมาณ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด การศึกษาของผู้บริหาร (กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง, 2539) และจากสภาพการจัดการศึกษา ที่ผ่านมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ทราบบทบาทหน้าที่ใน การจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ทำให้ขาด แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีจุดอ่อนด้านบุคลากร คือส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้าน การศึกษาและอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้บริหาร ท้องถิ่น (สำนักประสานและการพัฒนาการจัดการศึกษา ท้องถิ่น, 2552)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง อบต. และ เทศบาล อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น มีภารกิจด้าน การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยซึ่งมีการจัดการศึกษา สำหรับเด็กตั้งแต่อายุ 3-5 ขวบ โดยครอบคลุมการจัด การศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการและ การจัดประสบการณ์แก่เด็ก ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์

(สำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่น, 2545) และจากรายงานการตรวจประเมินมาตรฐานการจัดการศึกษาด้านปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นโดยมอบหมายให้สำนักงานท้องถิ่นอำเภอสีชมพู พ.ศ. 2551 พบว่าแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบปัญหาด้านต่าง ๆ คือ การจัดประสบการณ์แก่เด็กยังไม่มีการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่มุ่งจะเร่งให้เด็กได้เรียนรู้หนังสือ อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น การกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ด้านบุคลากรพบว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ด้านงบประมาณยังขาดงบประมาณสนับสนุน ด้านอาคารสถานที่บางแห่งต้องอาศัยอาคารอเนกประสงค์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้พบว่าพ่อแม่ขาดโอกาสการเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดีและวิธีรักลูกให้ถูกทางยังมีความเข้าใจผิดในการเลี้ยงดูลูก ครอบครัวยุคใหม่ และประชาชนขาดการมีส่วนร่วม ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยขาดความเข้าใจในจิตวิทยาเด็ก ทำให้เด็กปฐมวัยไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร (สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาเด็กปฐมวัย, 2545) และจากรายงานของสำนักงานสาธารณสุขในปี 2546 พบว่าในด้านการบริหารและการจัดการยังไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้เด็กขาดการดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย ด้านข้อมูลสภาวะสุขภาพเด็กปฐมวัยถึงประถมศึกษาปีที่ 6 พบปัญหาด้านโรคอ้วน ผอม นอกจากนี้พบว่า ผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดคู่มือในการดำเนินการประเมินเด็ก เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็ก (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์, 2547)

ดังนั้นจากปัญหาในการดำเนินการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าวเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากการพัฒนาเด็กในวัยนี้มีสำคัญต่อการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

เพื่อหาแนวทางในแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพและก่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์
2. ด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็ก หมายถึง การจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมเด็กให้พัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งครอบคลุมถึงการศึกษาหลักสูตร การนำแผนประสบการณ์ไปใช้ การนิเทศ ติดตามและการประเมินผล
3. ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ หมายถึง การจัดซื้อ จัดหา จัดทำงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ พัสดุ ครุภัณฑ์ บัญชีการเงินและการเบิกจ่ายเงิน ข้อมูล สถิติ ทะเบียนหนังสือรับ-ส่ง
4. ด้านบุคลากร หมายถึง คณะบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย
 - 1) คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง บุคลากรที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเรียกว่า ฝ่ายการเมือง คือ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เลขานุการนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) พนักงานส่วนท้องถิ่น หมายถึง ปลัดและนักวิชาการศึกษา

3) ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

5. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดหา สร้าง ดูแลรักษาซ่อมบำรุงสถานที่การจัดสิ่งแวดล้อมและมาตรการเพื่อความปลอดภัย

6. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองและชุมชน การได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชน การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบอย่างทั่วถึง

7. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี

8. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 44 คน กลุ่มพนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน 22 คน และกลุ่มครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 60 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 126 คน สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2) แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 คือ แบบสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เพื่อสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นได้นำแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมายกรอกข้อมูลตามประเด็นในแบบสอบถามจำนวน 126 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 100

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากแบบสอบถามเพื่อนำมากำหนดข้อเสนอแนะทางแก้ไข จากนั้นได้นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารตามประเด็นที่ค้นพบ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (μ) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนก จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ในแต่ละประเด็นนำเสนอเป็นคำบรรยายแบบความเรียง

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์

สภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ มีสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ซึ่งสอดคล้องกับ ชาตรี น้อยหอม (2550) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าสภาพปัญหาที่มีต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่การเข้ามามีส่วนร่วมยังมีน้อย การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนประสิทธิผล จะมีครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้จัดทำเท่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ร่วมกันบริจาคเงินและสิ่งของและจะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่การเข้าไปมีส่วนร่วมยังมีน้อยเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาเพราะต้องไปทำงาน บางส่วนไปทำงานต่างถิ่น และไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการมีส่วนร่วม ส่วนบทบาทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการของท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ยังไม่มีการดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ มีเฉพาะการจัดให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านเท่านั้น และจัดให้มีการปฐมนิเทศพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ซึ่งทุกแห่งมีการปฐมนิเทศพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นประจำเพื่อชี้แจงนโยบายการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ

ด้านบุคลากร

พบว่า มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดให้มีการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก และมีกระบวนการคัดเลือกที่โปร่งใส มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานด้านศึกษาโดยตรง แต่ยังมีประสิทธิภาพการทำงานด้านการศึกษาน้อย และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นิติพร อินทรสิทธิ์ (2545) ได้ศึกษา อบต. จัดการศึกษาระดับอนุบาล 3 ขวบได้จริงหรือ พบว่า บุคลากรของอบต. เองนั้นนับว่ายังมีความรู้ ความชำนาญในการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย ไม่มียุทธศาสตร์หรือแผนการจัดการศึกษาที่วางไว้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเลย และที่สำคัญผู้บริหารตลอดจนสมาชิกของ อบต. ยังมีความรู้ในเรื่องการจัดการศึกษาน้อยมากอีกทั้งยังขาดการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษาอย่างมาก การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่เป็นเพียงการติดตามผลการปฏิบัติงานและออกเยี่ยมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่านั้น ไม่เคยได้รับการนิเทศและคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย และไม่มี การติดตามประเมินประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารงานด้านบุคลากรยังมีปัญหาเนื่องจากครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ระเบียบการบริหารงานบุคคลยังไม่ชัดเจน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีการดำเนินการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจดีในการปฏิบัติงานโดยให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านปฐมวัย มีการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมแต่หลักสูตรที่เข้าอบรมจะเป็นหลักสูตรเดิม ๆ เช่น หลักสูตรการจัดทำสื่อการเรียนการสอน การศึกษาดูงานจะศึกษาดูงานร่วมกับพนักงานทั้งหมดในหน่วยงานซึ่งส่วนใหญ่จะศึกษาดูงานการบริหารงานในภาพรวม แต่ด้านการดูแลเด็กเล็กมีน้อยมาก ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ยังไม่จบปริญญาตรีด้านปฐมวัย การได้รับทุนการศึกษาต่อยังมีเพียงศูนย์ละ 1 คน เนื่องจากงบประมาณยังมีจำกัด จึงทำให้ครูบางส่วนยังใช้

ทุนส่วนตัวในการศึกษาต่อ ในการปฏิบัติงานครูผู้ดูแลเด็ก
ยังมีสถานะเป็นพนักงานจ้างเท่านั้นยังไม่ได้บรรจุเข้ารับ
เป็นข้าราชการ จึงยังไม่ค่อยมั่นใจในการปฏิบัติงานและ
คิดว่าไม่มีความมั่นคงในอาชีพที่ตนปฏิบัติอยู่

ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

พบว่า การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กมีการจัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย ติดตั้ง
อุปกรณ์ระบบความปลอดภัย ตู้เก็บยาสร้าง/จัดให้มี
อาคารเรียนเป็นเอกเทศและถาวร และจัดสิ่งอำนวยความสะดวก
เหมาะสม ตู้ เครื่องใช้ในการนอน โต๊ะ-
เก้าอี้ องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีการจัดให้มีมาตรการ
ความปลอดภัยของเด็ก มีการแยกเด็กป่วยเป็นสัดส่วน
มีห้องปฐมพยาบาล ตู้ยาสามัญประจำบ้าน ห้องรับประทานอาหาร
มีเพียงแห่งเดียวที่มีการจัดให้มีมาตรการ
ความปลอดภัยของเด็กที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ส่วนที่ตั้ง
อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 2 แห่ง ยังไม่เป็นเอกเทศ
สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกยังไม่มีความเหมาะสม
ที่จะจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพราะเป็นศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา แต่ผู้บริหารมีนโยบาย
การพัฒนาด้านอาคารสถานที่ คือ มีการก่อสร้างอาคาร
เรียนขึ้นใหม่ แยกเด็กเล็กตามพัฒนาการตามวัย คือ 3 ขวบ
4 ขวบ และ 5 ขวบ และบริเวณรอบ ๆ มีการปรับปรุงภูมิทัศน์
และเร่งรัดให้มีการจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การจัด
ประสบการณ์ให้แก่เด็ก ซึ่งจากสภาพปัญหาการบริหาร
จัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอาคารสถานที่และ
สิ่งแวดล้อมยังต้องมีการพัฒนาให้มีความเหมาะสมต่อ
การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยมีแนวทางในการพัฒนา
ดังนี้

1. ควรจัดบริเวณที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วน
มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น
มีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ
2. ควรจัดให้มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม เป็น
เอกเทศ ปลอดภัย ปลอดภัย และเหมาะสมสำหรับเด็ก
โดยจัดหาสถานที่ก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีอยู่
ในโรงเรียนสังกัดสพฐ. และสร้างเครือข่ายการศึกษาให้ทุก
ฝ่ายมีส่วนร่วมและตระหนักในความสำคัญในการพัฒนา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. แนวทางพัฒนาด้านอาคารสถานที่
ควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่มีอยู่เดิมให้ได้
มาตรฐานด้านความปลอดภัย โดยเฉพาะการติดตั้งลวด
ปรับปรุงห้องน้ำให้เหมาะสมกับเด็กเพื่อสุขอนามัยที่ดีของ
เด็ก ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามร่มรื่นสวยงาม เอื้อต่อ
การเรียนรู้

ด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็ก

พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการ
การโดยจัดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิประจำท้องถิ่น ได้ถ่ายทอด
ความรู้เกี่ยวกับประวัติ ขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการดำเนินการเพียงแห่งเดียวเท่านั้น
ซึ่งในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ จะมีผู้มีความรู้
ศาสตร์ต่าง ๆ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ได้ร่วมกัน
จัดทำโดยมีการประชุมร่วมกับครู ผู้บริหาร คณะกรรมการ
บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร่วมกันจัดทำ ส่วนในการจัด
ทำหลักสูตรได้ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ
เช่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการบริหารศูนย์ ครูที่มีความ
เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้มีความรู้
ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ เข้าร่วมจัดทำ การจัด
กิจกรรมพัฒนาการแก่เด็กมีการจัดให้ตามพัฒนาการตาม
วัยและความสนใจของเด็ก แต่การจัดสภาพห้องเรียน
ยังมีการรวมเด็กคละกัน ซึ่งอาจจะไม่เหมาะการจัด
ประสบการณ์ และอีก 3 แห่งยังไม่ได้ดำเนินการในการจัดทำ
หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ โดยจัดให้มีผู้ทรง
คุณวุฒิประจำท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประเพณี
ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่อง
ของการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร เนื่องจากบุคลากร
ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัด
ประสบการณ์ ขาดผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่มีความสามารถด้านการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน ไม่มีคู่มือสำหรับการนิเทศ มีเพียงการพบปะกับ
ครูผู้ดูแลเด็กเท่านั้น

ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ

พบว่า มีสภาพปัญหาในการจัดเก็บเอกสารซึ่งยัง
เก็บในรูปแบบของการเข้าแฟ้มเอกสาร ยังไม่มีการจัดทำ
เป็นข้อมูลสารสนเทศ จึงไม่สามารถสืบค้นได้ ข้อมูลจัดเก็บ
ไม่เป็นปัจจุบัน การเบิกจ่ายเงินประเภทต่าง ๆ ของศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กยังความล่าช้า ซึ่งความเป็นจริงได้รับงบประมาณสนับสนุนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่ตามหลักความเป็นจริงแล้วการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติควรได้รับการพัฒนาด้านงบประมาณเป็นพิเศษมากกว่าสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ จะเห็นได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีความต้องการจะพัฒนาด้านการศึกษา โดยปรับปรุงอาคารเรียนให้เป็นเอกเทศ โดยการสร้างอาคารเรียนให้ได้มาตรฐาน แต่จากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำกัด จึงไม่สามารถพัฒนาเป็นไปด้วยความล่าช้า ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกยังไม่มีความสะดวกสบายที่จะจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพราะเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริกุล อิศวาน์รักษ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องประเมินระบบบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การถ่ายโอนภารกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากหน่วยงานเดิมยังไม่สมบูรณ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีความได้เปรียบด้านเงินทุนและข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีโอกาสพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในด้านกายภาพและบุคลากรได้มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมพบว่าค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” 3 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ยกเว้นด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็ก และด้านธุรการการเงิน และพัสดุ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับ “น้อย”
2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 5 ด้าน

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์

แนวทางในการพัฒนา คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกด้านรวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการพัฒนาการและฟื้นฟูสถาบันครอบครัว โดยจัดกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ บำรุงรักษาทรัพยากรในท้องถิ่นถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นที่ควรแก่การอนุรักษ์

ด้านบุคลากร

แนวทางในการพัฒนา คือ ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมและดูงานเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก ซึ่งผู้ดูแลเด็กต้องได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงดูเด็กอย่างมีคุณภาพและต้องเร่งรัดให้มีการจัดทำหลักสูตรปฐมนิเทศจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

แนวทางในการพัฒนา คือ การจัดบริเวณที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล จัดให้มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม เป็นเอกเทศ ปลอดภัย และเหมาะสมสำหรับเด็ก จัดหาสถานที่ก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีอยู่ในโรงเรียนสังกัด สพฐ. และปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามร่มรื่นสวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็ก

แนวทางในการพัฒนา คือ ส่งเสริมบำรุงรักษาทรัพยากรในท้องถิ่นตลอดจนอนุรักษ์ และถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น โดยการจัดการทำแผนประสบการณ์บูรณาการกับวัฒนธรรมในชุมชน มีการนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลการทำงานในด้านต่าง ๆ โดยจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงาน

ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ

แนวทางในการพัฒนา คือ จัดทำข้อมูลสถิติถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อการศึกษาโดยจัดตั้งกองทุนการศึกษา เร่งรัดการจัดสรรงบประมาณให้ทันเวลา มีนโยบายด้านงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ชัดเจน และ

จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้นให้เพียงพอและครอบคลุมต่อการดำเนินการด้านการศึกษา

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์

1) ควรให้ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารชุมชน มีส่วนร่วมจัดทำใช้ และปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์

2) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ด้านบุคลากร

1) ผู้บริหารควรมีการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กให้เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาต่องานการดูแลเด็กเล็ก

2) ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้ดูแลเด็กในการปฏิบัติงาน

3. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

1) ควรมีการติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัย

2) ควรสร้างอาคารเรียนเป็นเอกเทศและถาวร

4. ด้านวิชาการและการจัดประสบการณ์แก่เด็ก

1) ควรจัดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิประจำท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประวัติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์

5. ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ

1) ควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน

2) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเบิกจ่ายงบประมาณ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำผลจากผลการวิจัยนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนากิจการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นไปตามความต้องการของชุมชน

2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ

เอกสารอ้างอิง

กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง. (2539). *กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

ชาติรี น้อยหมอ. (2550). *สภาพปัญหาการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผึ้ง*

จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นิติพร อินทรสิทธิ์. (2545). อบต.จัดการศึกษาระดับอนุบาล 3 ขวบ ได้จริงหรือ. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 25 (2), 51-53.

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. (2545). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์กรมการปกครอง.

สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาปฐมวัย. (2544). *ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์และเกณฑ์การประเมินระดับก่อน*

ประถมศึกษา ตามมาตรฐานการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2552).

แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2554). กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ].

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์. (2547). รายงานการพัฒนาสาธารณสุขจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2546.

สุรินทร์: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์.

ศิริกุล อิศรานุรักษ์. (2550). **ประเมินการจัดระบบบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.**

กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.